

Tongjordet - fra jordbruk til bydel

Da byen Gjøvik ble etablert i 1861 skjedde det på arealer fra Hunn på nordsiden av Hunnselva og Nedre Gjøvik på sørsiden. Fra Hunnsfallet, der Nybrua senere kom, fulgte bygrensen mellom elva og Tongjordet. Dette og en del av Gjøvikjordet ble dermed fortsatt liggende i Vardal.

Tongjordet var bare et jorde under Nedre Gjøvik som så mange andre jorder rundt byen. For byens innbyggere var det et navn på et jordstykke som ingen tenkte på skulle bli en bydel. Det samme gjaldt for Englandsjordet, Hunnsjordet og Kråkjordet som alle lå i Vardal kommune. Den første gangen dette navnet kan spores i aviser er i «Vestopland» 20. februar 1928: *«Gjøvik Mandskor holdt hoprend paa Tongjordet igaar formiddag. Deltagelsen var god, og det ble levert mange gode hop.»*

Navnet er selvfølgelig mye eldre. Det er snakk om et jorde på et gardsbruk og alle jorder måtte ha et navn. Tongjordet fikk sitt navn fordi det lå inntil husmannsplassen med navnet Tangen som vardølene forvridde på sitt målføre. Tangen ble til Tonga og jordet ble dermed hetende

Tongjordet. Noen mente imidlertid at det skulle hete Tangenjordet slik det ble brukt i aviser ved noen anledninger i 1933/34. I 1950 ville en avisleser ha seg frabedt at Jonas Lies gate var plassert på Tongjordet som han samtidig mente burde hete Tangenjordet.

Den første bruken av jordet til annet enn jordbruk kan ha vært i 1904 da den ferske Fotballklubben Lyn av Alf Mjøen fikk bruke området ovenfor Jonas Lies gate til sine aktiviteter. Også idretter som turn, tennis og friidrett hadde glede av dette fram til 1910 da Gjøvik Sparebank finansierte ny idrettsplass på Hunnsjordet der den kom til å ligge for ettertiden. Men politikerne i Gjøvik ønsket å utvide byen og kastet sitt blikk på arealene sør for Hunnselva. Allerede i 1911 tok ordfører Leif Castberg opp et forslag som innebar utvidelse sør- og vestover. Det ble igangsatt et komitearbeid om dette, men på grunn av verdenskrigen og usikre tider kom ikke saken videre før i 1919. I 1921 kom det endelige vedtaket som la Tongjordet og deler av Øvre Gjøvik innenfor bygrensen.

Men Gjøvik disponerte ikke arealene før Alf Mjøen og Petter Gjøvik i 1935 solgte sine respektive arealer til byen. Året etter kom den første reguleringsplanen og da forbindelsen til sentrum i 1937 ble sikret ved bygging av Nybrua kom endelig boligbygging i gang. De ivrige boligbyggerne rakk imidlertid ikke å gjennomføre mange prosjekter før det hele stoppet opp med krigsutbruddet i 1940. Først et år eller to etter krigen kom man skikkelig i gang igjen. Mot slutten av 1940-tallet kom et stort oppsving og få år etter var alle byggetomter opptatt.

TONGA - - *Gjøviks største hageby*

Vesentlig bygd etter frigjøringen, men ikke uten tradisjoner. — Her lå idrettsplass og tennisbane for 50 år siden

Innbyggerne på Tongjordet var godt fornøyde med sin bydel som «Samhold» i 1959 kalte «Gjøviks største hageby». Men det skulle komme store endringer ved at det i 1961 kom vedtak om at en teknisk skole skulle legges til Berghusskogen og at Gjøvik og Vardal i 1964 inngikk i den nye storkommunen. Kallerud ble dermed en integrert del av skoleområdet og basis for den store utviklingen via Høgskolen i Gjøvik til fusjonen med NTNU i 2016.

Kilder:
Lokale aviser på nb.no

Oppland Arbeiderblad 1. desember 1950